

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/trj.2020.19.2966>

УДК [007:061.1ЄС](4:477)“20”

ПРОПАГАНДА ІДЕЇ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ ЄВРОПИ: МЕТА ТА ШЛЯХИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

Павло Присяжний

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Січових Стрільців, 19, 79000, м. Львів, Україна,
e-mail: intrel.faculty@lnu.edu.ua
ORCID: 0000-0003-0222-8837*

У статті розглянуто позицію Сполучених Штатів Америки щодо державного економічного і культурного облаштування європейського континенту після Другої світової війни. Зокрема, проаналізовано статтю засновника американської державної пропаганди Джорджа М. Кріла, яка була надрукована 15 червня 1946 року в тижневику українських емігрантів «Час», що виходив у Фюрті (Німеччина). Детально розкрито задуми і плани тодішньої адміністрації США, зокрема Президента Гаррі Трумена щодо заснування Сполучених Штатів (держав) Європи, де мали б бути запроваджені спільна валюта, митний союз, планове використання природних ресурсів і однакове для всіх право користуватися водними шляхами. Головна мета полягала в тому, щоб збудувати Європу, яка б ніколи не загрожувала світові новими війнами. Розкрито позиції основних прихильників міждержавного союзу в Європі – прем'єр-міністра Франції Арістіда Бріяна та прем'єр-міністра Великобританії Вінстона Черчіля. Показано перші практичні кроки по втіленню ідей об'єднання Європи – заснування Ради Європи, Європейського об'єднання вугілля і сталі, Європейського Союзу.

Ключові слова: Сполучені Штати Європи, пропаганда, Джордж Кріл, європейська єдність, Рада Європи, Арістід Бріян, Гаррі Трумен, США, Вудро Вільсон, Вінстон Черчіль, Європейське об'єднання вугілля і сталі, ЄС.

Постановка проблеми. Україна впевнено стала на шлях входження до Європейського Союзу. Такий курс продиктований багатьма чинниками, а серед них, насамперед, геополітичне положення нашої країни, віковічна європейська спорідненість, небезпечні загрози агресивного північно-східного сусіда, надія на подолання економічних негараздів і поліпшення життя українців. Таке народне волевиявлення стало основою укладення Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, яка почала діяти з 1 вересня 2017 року. Вона змінила попередню Угоду про партнерство і співробітництво між європейськими співтовариствами й Україною і започаткувала перехід від партнерства і співробітництва до політичної асоціації та економічної інтеграції. Важливим чинником обґрунтування актуальності цієї статті є і той факт, що 21 лютого 2019 року набули чинності зміни до Конституції, які закріпили прагнення України

стати членом ЄС та НАТО. Тому, звісно, особливий інтерес становить історія створення ЄС, його функціонування і роль у світовому політико-економічному устроєві. Мета дослідження – з'ясувати окремі деталі передісторії виникнення ЄС, особливо вплив адміністрації США на післявоєнне облаштування Європи, позиції яких репродукував один із засновників офіційної американської пропаганди Джордж Кріл.

Аналіз останніх досліджень. Окремі аспекти передісторії створення Європейського Союзу відображені у монографіях і підручниках з історії ЄС, європейського права. Особливо варто відзначити вклад у дослідження проблеми В. В. Копійки, Т. І. Шинкаренка, Р. А. Петрова, А. О. Вакуленка, О. К. Вишнякова, зарубіжних авторів Вернера Ванденфельда, Вольфганга Вессельса, Рудольфа Штайнца та ін. (Див. «Список літератури»). Підсумовуючи процеси активізації європейського федералізму після Другої світової війни В. В. Копійка та Т. І. Шинкаренко підкреслювали, що «центральною ідеєю пан'європейців залишається побудова Сполучених Штатів Європи»¹.

Можна заперечити твердження Рудольфа Штайнца про те, що «ідея збереження могутності Європи... вважалась zagrożеною з боку нових великих потуг Росії і США»², бо, як випливає з нашого дослідження, США навпаки підтримували європейське об'єднання, насамперед заради збереження миру.

Методологічна основа дослідження. У статті використано методи аналізу, синтезу, узагальнення. З метою повного доведення гіпотези, яка дає відповідь на питання про роль США у процесах європейського об'єднання, застосовано біографічний, порівняльно-історичний, хронологічний, системний методи.

Виклад основного матеріалу. Рух за створення ЄС відновився після Другої світової війни і з того огляду дуже цікавою є стаття «Сполучені Штати Європи» надрукована у тижневику «Час» 15 червня 1946 року, який виходив Фюрті (Баварія) за дозволом і ліцензією американської окупаційної влади і поширювався серед тисяч переміщених осіб українського походження. Її автор Джордж Кріл обрав епіграфом для своєї публікації вираз Джорджа Вашингтона – «Одного дня за зразком Сполучених Штатів будуть засновані Сполучені Штати Європи». Отже, спочатку про персону автора, а далі і про зміст публікації.

Джорджа М. Кріла (1.12.1876–2.10.1953) – талановитого публіциста, політика вважають засновником державної пропаганди США як особливого урядового інституту. Він, починаючи з ранніх юнацьких літ, працював кореспондентом ряду провідних американських газет і журналів, у тому числі у виданнях Вільяма Рендолфа Херста і Джозефа Пулітцера. Джордж завжди був прихильником Демократичної партії і навіть очолював рекламний відділ її національного комітету. Його працю високо оцінював Президент Вудро Вільсон і через сім днів після того, як США вступили у Першу світову війну він запропонував Джорджу Крілу, з метою вирішення пропагандистських завдань у структурі уряду, посаду цивільного директора Комітету суспільної інформації, який

¹ Копійка, В. В., Шинкаренко, Т. І. (2009), *Європейський Союз: історія і засади функціонування: навч. посіб.*, ... с. 21.

² Штайнец, Р. (2009), *Європейське право* ... с. 6.

почав діяти 14 квітня 1917 року. До нього з боку уряду входили держсекретар, військовий Міністр і Міністр військово-морського флоту. Робота нового відомства з перших днів була успішною, бо Джордж Кріл тоталізував систему пропаганди, відмовившись від традиційного «прес-агентського» впливу: «Кріл і його підопічні розгорнули бурхливу діяльність. Були використані всі доступні на той час канали інформації. До газет розсилалися списки тем, бажаних і небажаних для публікації, а також спеціально підготовлені пропагандистські матеріали. Знімалися фільми, наймалися армії ораторів-пропагандистів, які виступали в театрах, концертних залах і церквах. Художники і карикатуристи трудилися над агітаційними матеріалами не покладаючи рук».³ Пропаганда мала неприховане антинімецьке спрямування, її ефективність була вражаючою: наприкінці війни значна частина американців зненавиділа німців. Навіть незважаючи на те, що інколи аргументи були відверто примітивними. Наприклад, в одному з пропагандистських фільмів мовилося, що всі німці надзвичайно жорстокі за своєю природою, і це пов'язано з надмірним споживанням пива.

Пропаганда Джорджа Кріла була спрямована насамперед на нейтралізацією могутнього руху в США проти війни, тобто на підтримку участі США у воєнних діях Першої світової. Зусилля Комітету суспільної інформації супроводжували дві хвилі загальної мобілізації. В результаті другої, яка відбувалася через 18 місяців після того як США вступили у війну і мали чимало жертв, знову майже 14 мільйонів призовників задекларували свою готовність до воєнних дій. Тобто заходи відомства Д. Кріла безвідмовно спрацьовували у найскладніших суспільних обставинах.

Назовні Комітет Кріла успішно виконував завдання створення привабливого образу США у світі і про це керівник відомства відверто говорив: «Ми намагалися «продати» Америку світові. Ми були найбільш провінційним народом, який коли-небудь існував... Ми дуже мало стикалися з іншими країнами, знали дуже мало про них, а вони про нас... Тому ми мали налагодити зв'язок з іншими країнами, бути з ними у тісніших взаєминах. Наша робота мала бути освітньою та інформативною («The World's Work. – 1918. – № 4. – NY. – Febr»).⁴

Незважаючи на величезний успіх пропагандистських машин Кріла, Конгрес США, контрольований республіканцями і висміяний ним у низці пропагандистських матеріалів, розпочав про нього відверту боротьбу і, як слід було очікувати, переміг. Через 24 години після закінчення Першої світової війни Комітет суспільної інформації був ліквідований, а його голова обвинувачувався у фінансових махінаціях. Тут не допомогло покровительство Президента Вудро Вільсона, який також терпів поразки від позиції Конгресу через свої миротворчі зусилля.⁵

У період міжвоєнн'я Джордж Кріл відновив свою активну журналістську діяльність, а в останні роки життя співпрацював з Маккарті і Ніксоном. Але ніколи не втрачав можливості пропаганди США, їх політики, американського способу життя, зовнішньо-

³ Цветков, И. «Внешняя политика США в начале 20 века» ...

⁴ Цит. за: politics.ellib.org.ua/pages-4712.html

⁵ Див.: chomsky.narod.ru/kom56/prop/kri.htm

політичної діяльності. Підтвердження цьому стаття «Сполучені Штати Європи», яка друкувалася у провідних газетах європейських країн і не тільки відображала позицію автора, а, насамперед, відверто пропагувала погляди американської адміністрації на післявоєнне облаштування Європи. Оскільки така проблема цікавила українську політизовану еміграцію, статтю, очевидно з подачі американського уряду для переміщених осіб – УНРА-ІРО? було надруковано і у їхній пресі.

Джордж Кріл не приховував мети публікації. Він вже у перших рядках підкреслює, що Америка може (має право) вести щодо Європи визначенішу і конструктивнішу політику, ніж дотепер, наголошуючи, що саме Президент Гаррі Трумен про це говорить відкрито, розглядаючи можливість створення Сполучених Штатів Європи. Д. Кріл пише: «Головна ідея цілком ясна. Мається на увазі федерація європейських держав, яка дала б надію на тривалість, мир і добробут. Не обов'язково копіювати американську форму правління, але мусять бути запроваджені спільна валюта, митний союз, планове використання природних ресурсів і однакове для всіх право користатися водними шляхами».⁶

Свій задум Трумен почав розкривати ще в Потсдамі, вимагаючи «вільного і необмеженого судноплавства» по Рейну, Дунаю, Чорноморських протоках, каналах та усіх річках, що протікають у межах кількох держав. Автор звертає увагу на причину такого ставлення Президента США до європейської політики, бо і він, і керівники провідних держав налаштовані на ефективну допомогу у відбудові Європи, яка потребує зовнішніх інвестицій. Вона може сподіватися на справжнє оздоровлення лише тоді, коли будуть подолані перепони в оплаті й торгівлі, а також валютні обмеження, які перешкоджають обмінюванню й відгороджують промислові регіони від сільськогосподарських. Пропагуючи ідеї Трумена автор статті наголошує на головному:

«Доки європейські країни будуть жити в ненависті й страху, доки вони не визнають одна одну за членів єдиної родини, не можна уникнути перегонів у озброєнні. А доки ресурси країн будуть перетоплюватися у військове впорядкування нема надії піднести низький життєвий рівень. Нема надії уникнути взаємного погрожування й найстрашніших воєн».⁷ Таким чином Джордж Кріл розкриває **головну мету** Гаррі Трумена, яка полягала в тому, щоб збудувати **Європу, яка ніколи не загрожуватиме світові новими війнами**, буде безпечним процвітаючим континентом. Він при цьому наводить припущення Президента про те, що сталось би, якби у США було ліквідовано федеративний союз: кожний штат став би творити своє військо, організовувати власну зовнішню політику, друкувати власні гроші й відмежовувати себе від сусідів тарифами, паспортними правилами і заборонами довозу й вивозу. За таких умов, на переконання Президента, кожен штат розглядав би сусідів як ворогів і шкодив би їм, настав би розлад торгівлі й тривалий економічний хаос.

Далі Джордж Кріл з'ясовує історію питання, підкреслюючи, що ідея об'єднання Європи не нова, вона, власне, народилася на європейському континенті. Він доречно

⁶ Кріл, Д. (1946), «Сполучені Штати Європи» ...

⁷ Там само.

згадує імена Мадзіні, Гарібальді, Гюго, які розглядали європейців як родину спадкоємців спільної культури і спільних традицій, гостро протестували проти роз'єднаності, яка призводить до воєн, в яких і переможці завжди програють. Рух цей був паралізований загрозою пруської манії величі і Першою світовою війною.

Щоб підсилити пропагандистський ефект статті Д. Кріл детально аналізує зусилля багаторазового прем'єра Франції Арістіда Бріана* у період між двома війнами, який, споглядаючи злидений стан Європи, реанімував ідею, кинувши гасло «Через єдність – до розквіту!». А вже 1926 року у Відні відбувся конгрес, у якому брали участь 2000 представників усіх європейських країн, що прийняв резолюцію про необхідність створення Панєвропейського Союзу, який би діяв на таких принципах:

«Європейська солідарність, заснована на спільній валюті, митному союзи, спільності водних шляхів і об'єднанню військової й зовнішньої політики. Ефективні гарантії кожній з федеративних держав її незалежності, безпеки й рівності. Непорушні гарантії пошани до прав релігійних і етнічних меншостей. Мирне розв'язання всіх суперечок у трибуналі, що матиме матеріальні й моральні засоби здійснювати свої рішення. Цілковита співпраця з іншими державами в межах міжнародного порядку».⁸

Арістід Бріан, відчуваючи загрозу нової світової війни, постійно активізував ідею європейського об'єднання: 1930 р. в Берліні відбувався 2-й конгрес, 1932 р. в Базелі – третій. Тепло і заохочуюче учасників цих форумів вітав Вінстон Черчіль: «Концепція Сполучених Штатів Європи правильна. Кожний крок у цьому напрямі, роблячи легшими обіг і взаємні послуги між народами Європи, корисний для всіх».⁹

На початку 30-х років ХХ століття ідея об'єднаної Європи сприймалася неоднозначно. Були противники, які за переконанням Кріла користали з її розмежованості, а серед них, насамперед, продуценти зброї, націоналістичні політики та інтернаціональні фінансисти, які заробляли мільйони на валютних розбіжностях. Вони сам підхід визнавали шляхетним, але відразу висували інші аргументи, мовляв, як можна такі простори, з такими відмінними народами й мовами об'єднати в одне ціле? І все ж план заснування Панєвропи на той час підтримувало 26 урядів і можна було розраховувати на успіх. Але смерть А. Бріана у 1932 році й прихід до влади А.Гітлера, який проголосив Третю імперію (райх), перервали рух до об'єднання Європи. Історик Норман Дейвіс

* Арістід Бріан (фр. Aristide Briand, 28 березня 1862 – 7 березня 1932) – французький політик і державний діяч, лідер соціалістичного інтернаціоналу. Він 11 разів був прем'єр-міністром Франції, а також міністром закордонних справ, юстиції, внутрішніх справ, воєнним міністром. Один із засновників газети «Юманіте». Лауреат Нобелівської премії Миру за 1926 рік. Вважається фундатором європейської інтеграції. Був прихильником Сполучених Штатів Європи, концепцію яких запропонував Лізі Націй у 1929 році, подавши документ під назвою «Меморандум Бріана». Однак Ліга Націй його відхилила. Політик вважав, що у федеративній Європі держави-члени мають зберігати свій суверенітет і політичну незалежність, але слід забезпечити вільне переміщення товарів, капіталів та осіб. На початку 20-х років ХХ ст. А. Бріан мав перемовини з митрополитом Андреем Шептицьким стосовно долі Галичини.

⁸ Там само.

⁹ Цит. За статтею Джорджа Кріла.

підкреслював, що «Бріянова пропозиція створити Європейський Союз майже не мала безпосередніх наслідків. Проте вона мала величезну вагу для тих, хто шукав зерен політики, яка кінець кінцем заколосилась урожаєм через двадцять років».¹⁰

Про необхідність європейської єдності висловився 22 березня 1943 року Вінстон Черчіль з вірою, що до новоутворення увійдуть «усі головні пагони європейської родини» і заснують Раду Європи, яка мала б право полагоджувати конфлікти і достатньо сили, щоб здійснювати свої рішення. Репродукуючи позицію американського уряду Джордж Кріл наголошує, що «якомога скоріше мусить бути запроваджена єдина валюта, спільне користання водними шляхами й силовими уставами, митний союз, що скасує перешкоди торгівлі, і знесення обмеження вільно подорожувати. Коли вугілля, залізна руда, харчі й промислові вироби будуть вільно котитися рейками, морськими й річковими шляхами, – Європа напевне видереться з того глибокого провалля, куди її загнали сторіччя розчленованості й воєн».¹¹

Висловлюючи бачення Сполучених Штатів Європи європейськими провідниками, яке виключає Великобританію і Росію у їх складі, Кріл підкреслює, що справді не варто розтягувати Європу аж до Тихого океану, бо переважаючі розміри і сила СРСР цілком вивели б систему з рівноваги. Але водночас він зауважує, що прибічники Панєвропи декларують відмову від імперіалістичних претензій і не вестимуть воєн, обмежившись виключно обороною своїх держав. Тобто «залізний блок» не загрожував би Росії розчленуванням, а сприяв би підвищенню добробуту російського народу. Також Британія, увійшовши в США, була би впевнена, що Європу не завойовуватиме Німеччина чи Росія. І тут, нарешті, Д. Кріл виразно пише про користь для США – на континенті зникла б загроза, спочатку нових воєн, а, що найголовніше, – міцна Європа гарантувала б повернення їм грошей і матеріалів, які вони вкладають у відбудову континенту.

Як досвідчений пропагандист Д. Кріл у прикінцевому абзаці статті делікатно підкреслює, що Гаррі Труменові, переконаному, що американська форма правління найкраща в світі, докази прихильників Панєвропи близькі й зрозумілі. Його пропозиція інтернаціоналізувати європейські водні шляхи – це, може, його перше наближення до Сполучених Штатів Європи, нема нічого певнішого, як твердити, що воно – не останнє. Таким чином автор статті відкрито підкреслює зацікавленість США у радикальній перебудові європейського укладу життя.

Висновки. Вміщена на сторінках «Часу» стаття Джоржа Кріла є однозначно свідомим висвітленням програми прибічників панєвропейського руху в Америці, яка за переконаннями редакції має утопічний характер, оскільки вона не враховує протидії тоталітарної країни Сходу, яка тільки в розвалі Європи вбачає шанс на своє існування й перемогу. Звісно, держава ця СРСР. Але, незважаючи на жодні застереження, план об'єднання європейського континенту почав утілюватися. У тому складному процесі важливе місце належало американському фактору, що частково впливає із розглянутої статті Джорджа Кріла. Адже всі зміни, які відбувались у післявоєнний період в Європі

¹⁰ Дейвіс, Н. (2008), *Європа: історія* ... с. 979. (1464 с.)

¹¹ Кріл, Д. (1946), «Сполучені Штати Європи» ...

в умовах американської окупації мусіли бути узгодженими. США таким чином впливали на післявоєнне облаштування світу з цілком зрозумілою метою, яка полягала у зміцненні, насамперед, власної гегемонії в економіці, торгівлі, зовнішній політиці, в безпекових питаннях, що вимагали постійної підтримки армії і осучаснення озброєння.

Із етапною промовою 19 вересня 1946 року в університеті м. Цюриха виступив Вінстон Черчіль, який виразно закликав створити за зразком США Сполучені держави Європи. Від того часу розпочалось практичне втілення ідеї. 5 травня 1949 року офіційно засновано Раду Європи десятима країнами, які визнавали принципи Верховенства права і зобов'язувалися забезпечити права та основні свободи людини всім особам, які перебували під їх юрисдикцією. Це вимагалось і від країн-кандидатів.

Наступним кроком забезпечення континентальної єдності стало створення 1951 року Європейського об'єднання вугілля і сталі – міжнародної державно-монополістичної організації, що об'єднувала кам'яновугільну залізорудну промисловість шести країн – Бельгії, Західної Німеччини, Італії, Люксембургу, Нідерландів і Франції. Від того часу прийнято відраховувати історію Європейського Союзу, який у його сучасному вигляді існує на основі Маастрихтського договору від 7 лютого 1992 року (набрав чинності 1 листопада 1993 року).

Під сучасну пору ЄС вважається однією з потенційних наддержав і має величезний політичний та економічний вплив у світі. Із його створенням досягнуто головних показників, які пропагувалися у пропагандистській статті Джорджа Кріла, – континент став зоною економічного благополуччя, політичної стабільності, забезпечення людських прав і свобод, і, що дуже важливо, подолано міжусобиці, що призводили до збройних погроз і воєн.

Список літератури

1. Ванденфельд, В., Вессельс, В. (Ред.) (2007), *Європа від А до Я. Довідник з європейської інтеграції*, Переклав з нім. Тюшка, А., «Компанія Імперіал», Львів, 514 с.
2. Вишняков, О. К. (Ред.) (2013), *Право Європейського Союзу: підручн.*, Фенікс, Одеса, 883 с.
3. Дейвіс, Н. (2008), *Європа: історія*, Пер. з англ. Гарашук, П., Коваленко, О., Видавництво Соломії Павличко «Основи», Київ, 1464 с.
4. Копійка, В. В., Шинкаренко, Т. І. (2009), *Європейський Союз: історія і засади функціонування: навч. посіб.*, Губерського, Л. В. (Ред.), Знання, Київ, 715 с.
5. Кріл, Д. (1946), «Сполучені Штати Європи», *Час*, 15 червня.
6. Петров, Р. А. (Ред.) (2019), *Право Європейського Союзу: підручник*, Вид. 9-те, змінене і допов., Право, Харків, 442 с.
7. Цветков, И. «Внешняя политика США в начале 20 века». URL: <https://ushistory.ru/component/comprofiler/userprofile/65-ivan-tsvetkov?Itemid=408>
8. Штайнц, Р. (2009), *Європейське право*, Перекл. з нім. Котюк, К., Микієвич, М., (Ред. укр. вид.), Астролябія, Львів, 480+XL с.
9. chomsky.narod.ru/kom56/prop/kri.htm
10. politics.ellib.org.ua/pages-4712.html

References

1. Vandefeld, V., Vessels, V. (Red.) (2007), *Yevropa vid A do Ya. Dovidnyk z yevropeiskoi intehratsii*, Pereklav z nim. Tiushka, A., «Kompaniia Imperial», Lviv, 514 s.
2. Vyshniakov, O. K. (Red.) (2013), *Pravo Yevropeiskoho Soiuzu: pidruchn.*, Feniks, Odesa, 883 s.

3. Deivis, N. (2008), *Yevropa: istoriia*, Per. z anh. Harashchuk, P., Kovalenko, O., Vydavnytstvo Solomii Pavlychko «Osnovy», Kyiv, 1464 s.
4. Kopyika, V. V., Shynkarenko, T. I. (2009), *Yevropeiskyi Soiuz: istoriia i zasady funktsionuvannia: navch. posib.*, Huberskoho, L. V. (Red.), Znannia, Kyiv, 715 s.
5. Kril, D. (1946), «Spolucheni Shtaty Yevropy», *Chas*, 15 chervnia.
6. Petrov, R. A. (Red.) (2019), *Pravo Yevropeiskoho Soiuzu: pidruchnyk*, Vyd. 9-te, zminene i dopov., Pravo, Kharkiv, 442 s.
7. Tsvetkov, Y. «Vneshniaia polytyka SShA v nachale 20 veka». URL: <https://ushistory.ru/component/comprofiler/userprofile/65-ivan-tsvetkov?Itemid=408>
8. Shtaints, R. (2009), *Yevropeiske pravo*, Perekł. z nim. Kotiuk, K., Mykiiievych, M., (Red. ukr. vyd.), Astroliabiia, Lviv, 480+XL s.
9. chomsky.narod.ru/kom56/prop/kri.htm
10. politics.ellib.org.ua/pages-4712.html

Стаття надійшла до редколегії 27.11.2019

Прийнята до друку 28.11.2019

PROPAGANDA OF THE IDEA OF THE UNITED STATES OF EUROPE: THE PURPOSE AND WAYS OF ITS REALIZATION

Pavlo Prisyaznyi

*Ivan Franko National University of Lviv,
Sichovykh Striltciv Str., 19, 79000, Lviv, Ukraine,
e-mail: intrel.faculty@lnu.edu.ua
ORCID: 0000-0003-0222-8837*

The article examines the position of the United States of America regarding the state economic and cultural development of the European continent after the Second World War. In particular, the article by George M. Krill, the founder of the American state propaganda, was analyzed, which was published on June 15, 1946 in the weekly journal of Ukrainian emigrants "Time", which was published in Fürth (Germany). Detail the plans and plans of the then US administration, including President Harry Truman, for the establishment of the United States (States) of Europe, where the common currency, customs union, planned use of natural resources and the same right for all to use waterways should be introduced. The main goal was to build a Europe that would never threaten the world with new wars. The position of the main supporters of the interstate alliance in Europe – French Prime Minister Aristide Bryan and UK Prime Minister Winston Churchill are revealed. The first practical steps to implement the ideas of the European unification – the founding of the Council of Europe, the European Coal and Steel Union, and the European Union – are shown.

The article outlines the structure of US state propaganda, coordinated by the Public Information Committee and a special governmental institution. The department, headed by George Creel, introduced a total propaganda system. All communication channels available at that time were used. Lists of topics that were wanted and unwanted for publication, as well as specially prepared propaganda materials were sent to the newspapers. Films were made, groups of speakers promoted, who performed in theaters, concert halls and churches. Artists and cartoonists created propaganda materials that were anti-German in nature and were very effective.

Key words: United States of Europe, propaganda, George Creele, European unity, Council of Europe, Aristide Brian, Harry Truman, USA, Woodrow Wilson, Winston Churchill, European Coal and Steel Union, EU.